

62 מְשֻׁקָּה, וְכֵהָן שְׂנוֹלֵךְ בְּשָׂהוּא מְהוּלָּה, הָרִי אֵלָיו אוֹכְלִים בְּתֵרוֹמָה. כֵּהָן
 63 אֲנִדְרִיגִּינוּם ו-שִׁישׁ לוֹ סִימְנֵי זְכוֹרֹת וְסִימְנֵי נִקְבוֹת) וְהוּא מְהוּלָּה, אוֹכֵל
 64 בְּתֵרוֹמָה, שֶׁבִּין אִם הוּא אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ בְּרִיָּה בִּפְנֵי עֲצָמָה, זָרְעוּ
 65 שֶׁל כֵּהָן הוּא וּמוֹתֵר בְּתֵרוֹמָה. וְאֵין אוֹכֵל בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים כְּגוֹן חֲטָאֵת
 66 וְאִשָּׁם וְשִׁירֵי מִנְחוֹת, שֶׁאֵלּוּ אֵינֶם נֹאכְלִים אֲלָא לְכַהֲנִים זְכָרִים, וְזֶה
 67 סֵפֶק אִשָּׁה הוּא. טוֹמְטוֹם אֵינוֹ אוֹכֵל לֹא בְּתֵרוֹמָה וְלֹא בְּקִדְשִׁים,
 68 מִשּׁוּם שֶׁהוּא סֵפֶק עֵרֵל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה וּבְקִדְשִׁים.
 69 קִתְּנֵי מִיתָה – מִכֵּל מְקוֹם שֶׁנִּינוּ כָּאֵן שֶׁמְשֻׁקָּה וְנוֹלֵךְ בְּשָׂהוּא מְהוּלָּה הָרִי
 70 אֵלָיו אוֹכְלִין בְּתֵרוֹמָה, תֵּיבֻכְתָּא דְּרֵב הוֹנָא שֶׁאִמֵּר שֶׁחֲכָמִים גִּזְרוּ עַל
 71 מִשְׁוֹךְ שֶׁלֹּא לֵאכּוֹל בְּתֵרוֹמָה. מִסִּימַת הַגְּמָרָא: תֵּיבֻכְתָּא – אֲכָן דְּבָרִי
 72 רַב הוֹנָא נִסְתָּרִים מִבְּרִיתָא זֹה.
 73 הַגְּמָרָא מְבָאֵרֵת אֶת הַבְּרִיתָא שֶׁהוּבָאָה לְמַעֲלָה: אֲמַר מָר, טוֹמְטוֹם
 74 אֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה, נָשִׁי וְעֶבְרִי אוֹכְלִים בְּתֵרוֹמָה. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
 75 נָשִׁי לְטוֹמְטוֹם מִנָּה לִיה – כִּיצַד יִתְכֵּן שֶׁתֵּהָא לְטוֹמְטוֹם אִשָּׁה
 76 הָאוֹכֵלֵת בְּתֵרוֹמָה מִחֲמַתָּה, אֵילִימָא דְּקִדְשֵׁי אִשָּׁה וְהִיא מְקוֹדֶשֶׁת
 77 כְּדֵתִינָא, טוֹמְטוֹם שֶׁקִּדְשָׁהּ אִשָּׁה, קִדְשִׁי קִדְשִׁי מִסְפָּק שְׁמָא זָכָר
 78 הוּא וְצָרִיכָהּ מִמֶּנּוּ גֵט, וְכֵן אִם נִתְקַדְשָׁה – קִיבֵל הַטוֹמְטוֹם קִדְוִשִׁין
 79 מֵאִישׁ, קִדְוִשִׁי קִדְוִשִׁין שֶׁמֵּא נִקְבָּה הוּא. אֵימָר – שֶׁאֵינוֹ מֵאִישׁ, אֲמַר לָךְ,
 80 דְּאֲמַר לְחֻמְרָא – שֶׁלֹּא אִמֵּר הַתָּנָא שֶׁקִּדְוִשִׁי קִדְוִשִׁין אֲלָא
 81 לְחֻמְרָא, לְהַצְרִיךְ אֶת הָאִשָּׁה לְקַבֵּל גֵּט קוֹדֵם שֶׁתִּנְשָׂא לְאַחֵר,
 82 מִחֲשָׁשׁ שְׁמָא זָכָר הוּא וְקִדְוִשִׁי בֵּה קִדְוִשִׁין, אֲבָל לְקוֹלָא לְהַחֲזִיק
 83 כּוֹכֵר גָּמֹר וּלְהַתִּיר לְאִשָּׁה שֶׁקִּדְשָׁה לְאֲכּוֹל תְּרוֹמָה מִי אֲמִירָא, הֲלֵא
 84 סֵפֶק אִשָּׁה הוּא, וְאֵין אִשָּׁה מְקֻדָּשֶׁת אִשָּׁה.
 85 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אֲמַר אֲבִי, בְּבְרִיתָא מְדוּבָר בְּשִׁבְצִי שֶׁל
 86 הַטוֹמְטוֹם נִפְרָזֵת מִכְּחֻזִּין וְרַק הִגִּיד מְכוּסָה וְנִיכָר שֶׁהוּא זָכָר, וְלִכְן
 87 קִדְוִשִׁי קִדְוִשִׁי וְדָאִי הוּא מֵאֲכִיל אֶת נָשִׁי בְּתֵרוֹמָה.
 88 הַגְּמָרָא מְבִיאָה תִּירוֹץ נוֹסָף: רָבָא אֲמַר, מָאִי נָשִׁי – מִי הֵן הַנָּשִׁים
 89 שֶׁהִטְמִטוּם מֵאֲכִיל בְּתֵרוֹמָה, אֲמַר. שֶׁאִם אִמּוֹ בֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאָת
 90 לְכֹהֵן וּמָת, מוֹתֵרֵת לְאֲכּוֹל תְּרוֹמָה מִחֲמַת בְּנָה אֵף שֶׁהוּא טוֹמְטוֹם.
 91 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: אֲמַר, פְּשִׁטָּא שֶׁאוֹכֵלֵת בְּתֵרוֹמָה מִחֲמַתָּה. מִשִּׁיבָה
 92 הַגְּמָרָא: מְהוּ דְּתִיבָא – שְׁמָא תֹאמַר שְׁדוּקָא מִי שְׁמוּלִיָּה, כְּלוֹמַר
 93 רָאוּי לְהוֹלִיד, מֵאֲכִיל אֶת אִמּוֹ בְּתֵרוֹמָה, אֲבָל מִי שֶׁאֵין מוֹלִיד אֵינוֹ
 94 מֵאֲכִיל אֶת אִמּוֹ, שֶׁכֵּן יִתֵּן לְדִיק מִהַפְּסוֹק (וְיִקְרָא כֵּב יָא) וְיִלִּיד
 95 בֵּיתָהּ הֵם יֵאָכְלוּ בְּלֻחָמָא, שֶׁרַק הָרָאוּי לְהוֹלִיד מֵאֲכִיל. קָא מְשַׁמְעֵי לָךְ
 96 שֶׁאֵף טוֹמְטוֹם שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹלִיד מֵאֲכִיל אֶת אִמּוֹ בְּתֵרוֹמָה.
 97 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה מִמֶּמֶשֶׁךְ הַבְּרִיתָא עַל רַבָּא: תָּא שְׁמַע, טוֹמְטוֹם אֵינוֹ
 98 אוֹכֵל לֹא בְּתֵרוֹמָה וְלֹא בְּקִדְשִׁים, וְלִכְאוּרָה קֵשָׁה הָרִי כִּבְר שֶׁנִּינוּ
 99 בְּרִישָׁא שְׁטוֹמְטוֹם אֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה, וּבְשִׁלְמָא לְאֲבִי, תָּנָא רִישָׁא
 100 טוֹמְטוֹם שֶׁבִּיצִי נִיכָרִים מִכְּחֻזִּין שֶׁהוּא עֵרֵל וְדָא, וְקִתְּנֵי מִיפָּא
 101 טוֹמְטוֹם סָתֵם שֶׁהוּא סֵפֶק עֵרֵל, שֶׁאֵף הוּא אֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה. אֲמַר
 102 לְרָבָא שֶׁהִרְשָׁא עוֹסֶקֶת בְּטוֹמְטוֹם סָתֵם, אִם כֵּן טוֹמְטוֹם דְּסִיפָּא
 103 שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה לָמָּה לִי.
 104 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: מָאִי טוֹמְטוֹם הַנּוֹכֵר בְּסִיפָּא, עֵרֵל גָּמֹר. תִּמְחָה
 105 הַגְּמָרָא: הִשְׁתָּא שֶׁשֶּׁנִּינוּ בְּרִישָׁא שֶׁסֵּפֶק עֵרֵל לֹא אֲכִיל בְּתֵרוֹמָה, וְכִי
 106 יִתְכֵּן שְׁוֹדָאִי עֵרֵל אֲכִיל, הֲלֵא פְּשִׁטָּא שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל, וְלֵאזִיזָה צוֹרֵךְ
 107 כְּתִבָּה הַבְּרִיתָא שֶׁעֵרֵל אֵינוֹ אוֹכֵל. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: מִה פְּשָׁע
 108 קָאמֵר, כְּלוֹמַר הִסִּיפָא מְבָאֵרֵת אֶת טַעַם הַדִּין שֶׁנִּשְׁנָה בְּרִישָׁא, וְכֵן
 109 מִתְפַּרְשָׁת הַבְּרִיתָא, מִה פְּשָׁעִים שְׁטוֹמְטוֹם אֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה, מִפְּנֵי
 110 שֶׁסֵּפֶק עֵרֵל הוּא, וְעֵרֵל אֵינוֹ אוֹכֵל לֹא בְּתֵרוֹמָה וְלֹא בְּקִדְשִׁים.
 111 הַגְּמָרָא חוֹזֵרֵת לְשִׁית רַב הוֹנָא שֶׁהוּבָאָה לְעֵיל, שֶׁמִּשְׁוֹךְ אֲסוּר
 112 בְּתֵרוֹמָה מִדְּרַבְּנָן. מְבָרֵרֵת הַגְּמָרָא: לִימָא בְּתֵנָּא – הָאִם נֹאמַר
 113 שְׁדָּבְרִי רַב הוֹנָא נִתּוּנִים מִמְּחֻלּוֹת תִּנְאִים הָאִם מִלֵּית מִשְׁוֹךְ
 114 מִהַתּוֹרָה אוֹ מִדְּרַבְּנָן. שֶׁכֵּן שֶׁנִּינוּ בְּבְרִיתָא: מְשֻׁקָּה, (וְנוֹלֵךְ בְּשָׂהוּא
 115 מְהוּלָּה – שֶׁצָּרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית), וְגַר שֶׁנִּתְנָהֵר בְּשָׂהוּא מְהוּלָּה
 116 שֶׁצָּרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית, וְקִינָן שֶׁעֵבֶר וְזִמְנָה דִּהִינּוּ יוֹם הַשְּׁמִינִי
 117 לְלִידָתָהּ, וְעַדִּין לֹא נִימּוֹל, וְשֶׁאֵין בֵּל הַנִּימּוּלִים, וּמְבָאֵרֵת הַגְּמָרָא,
 118 לְאִתְּנִי – לְרִבּוֹת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי עֲרֻלּוֹת, כְּלוֹמַר שְׁנֵי עוֹרוֹת שֶׁל
 119 עֵרֵלָה זֶה עַל גְּבִי זֶה, כֵּל אֵלּוּ הֵגֵם שֶׁמִּילְתָּם אֵינָה בּוֹמְנָה, אֵינָן
 120 נִימּוּלִין בְּלִילָה, אֲמַר בָּיִם, כִּדָּן מִילָה בּוֹמְנָה שֶׁהִיא בָּיִם בְּלִדָּה. רַבִּי
 121 אֲלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן חוֹלֵק וְאִמֵּר, שֶׁרַק מִי שֶׁנִּימּוֹל בּוֹמְנָן

1 וְאִיבְעִיתִי אֵימָא – וְאִם תִּרְצָה תֹאמַר, מְשֻׁם דְּלֹא נָשִׁיב לָהּ רוּחַ
 2 צְפוּנִית שֶׁהִיא רוּחַ נּוֹחָה, שֶׁאֵינָה חֲמָה וְאֵינָה צוֹנָנֵת, וּבִשְׁעָה שֶׁהִיא
 3 מִנְשֶׁבֶת הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת, וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא נִשְׁבָּה עֲלֵיהֶם בְּיוֹם וְלֹא זָרַחַה
 4 עֲלֵיהֶם הַשֶּׁמֶשׁ וְהַמְרַפָּאֵת חוֹלִים, חֲשָׁשׁוּ לְהִסְתַּכֵּן וְלֹא נִימּוּלוּ.
 5 דְּתֵנָּא, כָּל אוֹתָן אֲרַפְּעִים שְׁנָה שְׁהִי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, לֹא נִשְׁבָּה לָהֶם
 6 רוּחַ צְפוּנִית.
 7 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מָאִי מְשַׁמָּא לֹא נִשְׁבָּה לָהֶם רוּחַ צְפוּנִית. מִשִּׁיבָה
 8 הַגְּמָרָא: אִיבְעִיתִי אֵימָא, מְשֻׁם דְּנוּפִים הוּוּ מִפְּנֵי חֲטָא הַעֲגֵל, וְלֹא
 9 הָיָה רָאוּיִים לְאוֹר בְּהִיר כְּמוֹ בִּשְׁעָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת. וְאִי בְּעִית
 10 אֵימָא, כִּדִּי דְּלֹא נִבְדִּיר – שֶׁלֹּא יִתְפָּרוּ עֲנֵי הַכְּבֹד שֶׁהִי מְקִיפִים אֶת
 11 יִשְׂרָאֵל.
 12 הַגְּמָרָא לּוֹמַדֵּת מִכָּךְ הִלְכָה: אֲמַר רַב פֶּסָא, הִלְכָה, בִּימָא דְּעִיבָא –
 13 יוֹם הַמַּעֲוֹן שֶׁאֵין הַחֲמָה זוֹרַחַת בּוֹ, וְיִמָּא דְּשׁוּתָא – יוֹם שֶׁמִּנְשֶׁבֶת
 14 בּוֹ רוּחַ דְּרוּמִית שֶׁהִיא קֵשָׁה מִכֵּל הַרוּחוֹת, לֹא מְהַלִּין בֵּיתָהּ וְלֹא
 15 מְסוֹכְרִין בֵּיתָהּ – אֵין מִלִּים בּוֹ וְאֵין מְקִיזִים בּוֹ דָם מִפְּנֵי הַסִּכְנָה.
 16 וְהָאִיבְעִיתִי דְּשׁוּ בֵּה רַבִּים – וְעַתָּה שְׁהוֹרַגְלוּ הַרְבִּים לְמוֹל וּלְהַקִּיז דָם
 17 אֵף בְּיָמֵים אֵלֶּה, הָרִי אֲנוּ בְּכָלֵל הַכְּתוּב (תְּהִלִּים קטז ו) 'שִׁמְרָה פְּתָאִים
 18 ה', וְאֵין לְהַקְפִּיד בְּכָךְ.
 19 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִיתָא בְּעֵינֵי נִשְׁיבֵת רוּחַ צְפוּנִית בְּלִילָה: תָּנּוּ רַבָּנָן,
 20 כָּל אוֹתָן אֲרַפְּעִים שְׁנָה שְׁהִי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, לֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁבָּה
 21 בּוֹ רוּחַ צְפוּנִית בְּחֻצֵּי הַלֵּילָה, שְׁנִימָמֵר (שְׁמוֹת יב כט) 'וְהָיָה בְּחֻצֵּי
 22 הַלֵּילָה וְהָיָה כָּל בְּכוֹר' וְגו'. שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מָאִי תִלְמוּדָא –
 23 כִּיצַד לּוֹמְדִים מִהַפְּסוֹק שֶׁבְּלִילָה נִשְׁבָּה רוּחַ צְפוּנִית. מִשִּׁיבָה
 24 הַגְּמָרָא: הָא קָא מְשַׁמְעֵי לָן הַפְּסוֹק דְּעַת רַצּוֹן מִלְּתָא הִיא – שִׁישׁ
 25 חֲשִׁיבֹת לְזִמְנָן שֶׁהוּא עַת רַצּוֹן, וְכִשֶּׁם שֶׁחֲצוֹת הַלֵּילָה הִיתָה עַת
 26 רַצּוֹן לְהַכְּתֹאֵת הַבְּכוֹרוֹת, כֵּךְ הִיתָה עַת רַצּוֹן בְּאוֹתָן אֲרַבְעִים שָׁנָה
 27 לְרוּחַ צְפוּנִית.
 28 הַגְּמָרָא מְבִיאָה הִלְכָה הַנוֹבַעַת מֵאִסּוּר עֵרֵל בְּתֵרוֹמָה: אֲמַר רַב
 29 הוֹנָא, דְּבֵר תּוֹרָה כֵּהָן מְשֻׁקָּה – שֶׁנִּימּוֹל אֲלָא שֶׁנִּמְשַׁכָּה עֵרֵלָתוֹ עַד
 30 שְׁכִיתָהָ אֶת הַעֲטֶרֶה, אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה, וּמִדְּבָרֵיהֶם שֶׁל חֲכָמִים וְזִירֵי
 31 עָלִיו שֶׁלֹּא לְאֲכּוֹל בְּתֵרוֹמָה, מִפְּנֵי שְׁנִימָמֵר בְּעֵרֵל.
 32 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה מִבְּרִיתָא: מִיתִיבִי, מְשֻׁקָּה צָרִיךְ שִׁימּוּל, הָרִי שְׁדִינוּ
 33 כְּעֵרֵל, וְהִיאךְ מוֹתֵר בְּתֵרוֹמָה מִן הַתּוֹרָה. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: בּוֹנָת
 34 הַבְּרִיתָא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְמוֹל בְּדִרְבָּנָן, וּבְדָבְרֵי רַב הוֹנָא. מְקַשָּׁה
 35 הַגְּמָרָא: וְדִקְרָאִי לָהּ מָאִי קָאִרִי לָהּ – וְהַמְקַשֵּׁן מִה הוּא הַקֵּשָׁה, הָא
 36 בְּבְרִיתָא 'צָרִיךְ שִׁימּוּל' קִתְּנֵי, וְלֹא 'מִשְׁוֹךְ הָרִי זֶה עֵרֵל', וּמִשְׁמַע
 37 מִדְּרַבְּנָן. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: הַמְקַשֵּׁן קִמְעֵי – טַעַם בְּסִיפָּא שֶׁל אוֹתָהּ
 38 בְּרִיתָא, בֵּה שֶׁנִּינוּ, רַבִּי יְהוּדָה אִמֵּר, הַמְשׁוֹךְ לֹא יִמּוֹל, מִפְּנֵי שֶׁסִּפְּקָהּ
 39 הִיא לוֹ, שְׁמָא יַעֲשֶׂה כְּרוֹת שִׁפְכָה. אֲמַר לוֹ חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה,
 40 וְהֵלֵא תְּרַבָּה מְשׁוּכִים מְלוֹ בִּימֵי בֵּן בּוֹזִיבָא, וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת, הָרִי
 41 שֶׁאֵין חֲשֵׁשׁ שִׁיעֲשֶׂה כְּרוֹת שִׁפְכָה. וְהוֹסִיפוּ חֲכָמִים וְאִמְרוּ, מִנֵּין
 42 שֶׁמִּשְׁוֹךְ צָרִיךְ שִׁימּוּל, שְׁנִימָמֵר (בְּרִישַׁת יז יג) 'הַמּוֹל יִמּוֹל', וּמִשְׁמַע
 43 אֲפִילוּ מֵאֵה פְּעֻמִּים. וְהִבִּיאוּ חֲכָמִים רֵאזִה מִפְּסוֹק נוֹסָף: וְאִמֵּר (שֶׁם
 44 יז יד) 'וְעֵרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בָּשָׂר עֵרְלָתוֹ וְגו' אֶת בְּרִיתִי
 45 הַפֶּה, לְרִבּוֹת אֶת הַמְשֻׁקָּה. הַגְּמָרָא מְבָאֵרֵת אֶת הַבְּרִיתָא וְשׁוֹאֵלֵת:
 46 מָאִי 'וְאִמֵּר' – לָשֵׁם מִה מְבִיאִים חֲכָמִים פְּסוֹק נוֹסָף. מִשִּׁיבָה
 47 הַגְּמָרָא: וְכִי תִיבָא – שְׁמָא תֹאמַר הָאִי 'הַמּוֹל יִמּוֹל' נִכְתָּב לְרִבּוֹת
 48 צִיצִין – חֲתִיכוֹת הָעוֹר שֶׁנִּשְׁתִּירָו מִעוֹר הָעֵרֵלָה הַמְקַשְׁבִּים אֶת
 49 הַמִּלָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִסְרֵם, וְאֵין לְלַמּוֹד מִפְּסוֹק זֶה לְרִבּוֹת אֶת הַמְשׁוֹךְ,
 50 תָּא שְׁמַע – בֹּא וְלִמַּד מִהַפְּסוֹק 'אֶת בְּרִיתִי הַפֶּה' לְרִבּוֹת אֶת הַמְשֻׁקָּה.
 51 הַגְּמָרָא מְבָאֵר עַתָּה בְּמָה טַעַם הַמְקַשֵּׁן לְעֵיל שֶׁהִבִּין מִהַבְּרִיתָא
 52 שֶׁמִּילֵת מִשְׁוֹךְ מִהַתּוֹרָה: הוּא קָבֵר, מִדְּקָא נָסִיב לָהּ הַשֶּׁם קָרָא –
 53 מִתּוֹךְ כֵּךְ שֶׁהִבִּיאוּ חֲכָמִים פְּסוֹק שֶׁמִּמֶּנּוּ לְמַדוּ שֶׁהַמְשׁוֹךְ צָרִיךְ
 54 שִׁימּוּל, דְּאִוִּיבְרִיתָא הִיא, וְלִכְן הַקֵּשָׁה עַל רַב הוֹנָא שֶׁאִמֵּר שׁוֹ זְגִירָה
 55 מִדְּרַבְּנָן. וְלֹא הִיא, שֶׁאֵינָה אֲלָא מִדְּרַבְּנָן, וְקָרָא – וְהַפְּסוֹק שֶׁהִבִּיאוּ
 56 חֲכָמִים אֵינוֹ אֲלָא אֶמְקַבְּלָא בְּעָלְמָא.
 57 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה עַל רַב הוֹנָא מִבְּרִיתָא נוֹסֶפֶת: מִיתִיבִי, כֵּהָן טוֹמְטוֹם
 58 ו-שְׁעוֹרוֹתָיו מְכוּסָה בְּעוֹר, וְלֹא נִיכָר אִם הוּא זָכָר אוֹ נִקְבָּה, אֵין
 59 אוֹכֵל בְּתֵרוֹמָה, שְׁמָא אִם יִקְרַע אוֹתוֹ עוֹר וְיִמָּצֵא שֶׁהוּא זָכָר וְהָרִי
 60 הוּא אֲכִיל, אוֹלָם נָשִׁי וְעֶבְרִי אוֹכְלִין בְּתֵרוֹמָה, שֶׁהִי אֲפִילוּ נָשִׁי
 61 וְעֶבְרִי שֶׁל עֵרֵל וְדָאִי, אוֹכְלִים בְּתֵרוֹמָה. מִמִּשְׁכִּיבָה הַבְּרִיתָא: כֵּהָן

במות דף עב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קסג

בעלמא במי חטאת. ולגבי נגיעה אין לפרוך שערל אסור בנגיעת
מעשר שני, שאין הדין כן, שהרי ערל מותר אפילו בנגיעת קדשים,
וכל שכן שמותר בנגיעת מעשר שני. וכיון שכן קל וחומר הוא, ומה
מבול יום שאסור בנגיעה דתרומה, ואף על פי כן מותר בפרה, ערל
שפותר בנגיעה בתרומה, אינו דין שיהא מותר בפרה.
הגמרא מביאה ראייה לרבי אלעזר מברייתא: תניא נמי רבי, ערל
שהיה הוואה בפרה, ומעשה היה בערל שהיה והקשירו חכמים
הוואה.
הגמרא מקשה סתירה מברייתא: מיתבי, מוטמוס – שערתו
מכוסה בעור, ולא ניכר אם הוא זכר או נקבה? שיקדש – שעירב
אפר פרה במים לעשותם מי חטאת, קידוש פסול, מפני שהוא ספק
ערל, שיתכן שהוא זכר, וערל פסול לקדש מי חטאת. ואנדרוגינוס
– שיש לו סימני זכרות וסימני נקבות והוא מהול, שיקדש מי
חטאת, קידוש בפרה, שגם על הצד שהוא אשה, לדעת חכמים
אשה כשירה לקדש מי חטאת. רבי יהודה אומר, אף אנדרוגינוס
שיקדש קדושים פסולים, מפני שספק אשה הוא, ואשה פסולה
מלקדש מי חטאת. קתני מיהא – מכל מקום מפורש בברייתא שקרל
וספק ערל פסול מלקדש מי חטאת, והפסול לקדש פסול גם להאזהר,
נמצא שברייתא זו סותרת לברייתא שהכשירה הזאת ערל.
מתרצת הגמרא: אמר רב יוסף, האי תנא שפוסל הזאת ערל, תנא
רבי רבי עקיבא הוא – מבית מדרשו של רבי עקיבא הוא. דמרבי
ליה לערל מפסוק שדינו בפרה, וכשם שטמא פסול להאזהר כך גם
ערל. דתניא לעיל (ע). רבי עקיבא אומר, נאמר (ויקרא כב ד) איש
איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב, בקדשים – בתרומה? לא יאכל
עד אשר יטהר, כפלה התורה תיבת 'איש' לרבות את הערל שאף
הוא אינו אוכל בתרומה. מתוך שרבי עקיבא מרבה ערל לאיסור
אכילת תרומה מהפסוק לגבי טמאים, משמע שערל וטמא שוים
הם, ואפילו לנגיעת תרומה ערל אסור כטמא, ולכן הזאתו פסולה.
הגמרא דוחה את תירוצו של רבי יוסף: אמר רבא, הוה יתיבא קמיה
רב יוסף וקשיא לי – ישבתי לפני רבי יוסף בשאמר את תירוצו,
והוקשה לי, אם זו היא שיטת רבי עקיבא שערל דינו כטמא לכל
דבר, לא לישתמיט תנא וליתני הערל והטמא – תמוה הדבר שלא
מצינו תנא שיאמר שערל וטמא שוים הם לענין לטמא בנגיעתם,
ולקמא רבי עקיבא היא – ואנו נאמר שזו שיטת רבי עקיבא. ומאחר
שלא מצינו כן משמע שאף לרבי עקיבא ערל אינו כטמא לכל
דבר, אלא רק לפסול באכילת תרומה, ואינו מטמא תרומה
בנגיעתו. והמבואר בברייתא שהזאת ערל פסולה, אין זה אלא
משום שהחמירו בדין פרה אדומה.
הגמרא מקשה על רבא שאמר שלא מצא תנא שהשוה ערל
לטמא לכל דבר, ולא – וכי לא מצינו תנא שאמר כך, והא קתני
בברייתא במסכת חגיגה (ד): הערל והטמא פטורים מן עולת
ראייה, וביארה שם הגמרא, שהטמא פטור מקרבן ראייה לפי
שנאמר (דברים יב ה-ו) וזבאת שמה, והבאתם שמה וגו', ודרשו
חכמים שמי שיכול לקיים 'זבאת שמה', כלומר להכנס למקדש,
עליו לקיים את הציווי 'והבאתם שמה', כלומר להביא קרבן
ראייה, אבל טמא שאינו יכול להכנס למקדש, פטור מקרבן ראייה.
והוסיפה שם הגמרא, שערל שפטור מקרבן ראייה היינו לשיטת
רבי עקיבא הסובר שערל דינו כטמא. אם כן לפנינו ברייתא
שמשוה ערל לטמא לכל דבר ולא רק לפסול בתרומה. מתרצת
הגמרא: תנא – שם בעולת ראייה סובר רבא שערל פטור לאו
משום שדינו כטמא לכל דבר, אלא משום דמאס הוא להביא קרבן
בעורה, ורבא חולק בכך על הגמרא שם שביארה את דינו של
הערל בשיטת רבי עקיבא.
הגמרא חזרת למחלוקת רבי יהודה וחכמים בברייתא שהובאה
לעיל, בענין קידוש מי חטאת על ידי אנדרוגינוס ומבארת את
טעמם: ואודו לטעמיהו – רבי יהודה וחכמים הולכים בזה
לשיטתם, דתניא, הכל – כל הטהורים בפרה לקדש מי חטאת,
ואפילו אשה, חוץ מפרה שופתה. רבי יהודה מקדש בקמח,
ופוסל באשה ובאנדרוגינוס מפני שהוא ספק אשה. מבארת הגמרא:
מאי מעשה דרבנן הפוסלים את הקטן ומכשירים את האשה, דקתיב

אין נימולין אלא ביום, אבל מי שנימול שלא ביום, נימולין בין ביום
ובין בלילה. ואומרת הגמרא: מאי לאו ביהא קמיפליגי, דמר – תנא
קמא סבר, מילת מושך דאורייתא, ולכן אינו נימול אלא ביום, ומר
– רבי אלעזר ברבי שמעון סבר, מילת מושך דרבנן, ולכן נימול גם
בלילה. נמצא שרב הוואה שאמר שמושך אסור בתרומה מדרבנן,
אין זה אלא כדעת רבי אלעזר ברבי שמעון, אבל לתנא קמא מושך
אסור בתרומה מדאורייתא.
דוחה הגמרא: ותקבא – וכי סבור אתה לומר שבזה נחלקו, והלא
קמן שעבר זמנו, מי איכא למאן דאמר – וכי יש מי שאומר שמילתו
מדרבנן, הלא ודאי מהתורה היא, ואף על פי כן סובר רבי אלעזר
ברבי שמעון שנימול גם בלילה. אלא דבולי עולא סוברים שמילת
מושך דרבנן וכשיטת רב הוואה, וקמן שעבר זמנו, מילתו מדאורייתא,
והכא ביהא קמיפליגי, מר – תנא קמא סבר, דרשינן וא"ו יתירה
בפסוק (ויקרא יב ג) 'וביום השמיני ימול' לרבות מילה שלא בזמנה,
שדינה דווקא ביום. וכשתיקנו חכמים מילה במשך, תיקנוה דווקא
ביום כמילת קטן שעבר זמנו. ומר – רבי אלעזר ברבי שמעון סבר,
לא דרשינן וא"ו יתירה בתיבת 'וביום' לרבות מילה שלא בזמנה,
ודינה אף בלילה, וקל וחומר למשך שמילתו דרבנן שדינה גם
בלילה.
הגמרא מביאה ראייה שתנא קמא מרבה קטן שעבר זמנו שאינו
נימול אלא ביום מ'וביום השמיני': כי הא דיתבי – כמו שמצינו
שישב רבי יוחנן וקדוש, נותר – בשר קדשים שנותר לאחר זמן
אכילתו, שדינו בשריפה, ביום, כלומר ביום שנעשה בו נותר, אינו
נשרף אלא ביום, שנאמר (ויקרא יז ז) 'והנותר מבשר הקרבן ביום
השלישי באש ישרף', משמעות הפסוק היא, שבשר שלמים
שנאכל לשני ימים ולילה אחד שביניהם, אם בסוף היום השני נותר
מהבשר, אינו נשרף מיד בלילה, אלא יש להמתין עד בוקר היום
השלישי ולשרפו. אבל נותר שלא ביום, שהשהה שריפתו עד
לאחר היום השלישי, נשרף בין ביום בין בלילה. ואיתיביה רבי
אלעזר לרבי יוחנן, אין לי אלא נימול לשמיני שאין נימול אלא
ביום, מנין לרבות את הנימול להשקעה, לעשרה, לאחד עשר, ולשנים
עשר, (מנחם) שמילתו ביום, תלמוד לומר 'וביום' וא"ו יתירה. וכמו
כן יש לדרוש 'והנותר' וא"ו יתירה, לרבות את הנותר שלא בזמנו
שירשף ביום. ומוסיף רבי אלעזר להקשות: ואפילו למאן דרש
וא"ו, כגון רבי אלעזר ברבי שמעון שאמר לעיל שמילה שלא
בזמנה נעשית אפילו בלילה, מכל מקום וא"ו וה"י יתירים, כגון
בתיבת 'והנותר', דרש. נמצא שלכולי עלמא נותר שלא בזמנו אינו
נשרף אלא ביום.
אישתיק – שתק רבי יוחנן ולא ענה לקושייתו של רבי אלעזר. דתר
דנפק – לאחר שיצא רבי אלעזר, אמר ליה רבי יוחנן לרש לקיש,
איתי לך פדת שישב ודרוש את הפסוקים בלשון תנאים כמו
מפי הנבזים. אמר ליה רש לקיש, דידיה היא – וכי דרשת וא"ו
יתירה בפסוק 'וביום' חידשה רבי אלעזר מעצמו, הלא בתיבת
היא. שאל רבי יוחנן את ריש לקיש, היכא תנא ליה – היכן שנויה
אותה ברייתא. השיב לו ריש לקיש, בתורת כהנים (תוריע פ"א).
נפק תנייה בתלמוד יומי – יצא רבי יוחנן ושנה את הברייתות של
תורת כהנים במשך שלשה ימים, וסברה בתלמוד יומי – ולמד אותן
בעין ובהבנת סברותיהן במשך שלשה חודשים.
לעיל (עא): דנה הגמרא בדין הזאה על ערל, כעת היא דנה בדין
ערל שהוואה: אמר רבי אלעזר, ערל שהוואה על טמא מת, מה
הוואה בפרה, אף על פי שהוא אסור בתרומה וקדשים כטמא. מדי
דתיה אמבול יום – כמו שמצינו בטבול יום, שאף על פי שאסור
בתרומה, בפרה הוא בעבודות פרה אדומה. הגמרא מקשה על
הלמוד של ערל מטבול יום: מה למבול יום, שכן מותר באכילת
מעשר שני, ולכן הוא גם כשר להזאה. אבל ערל אסור באכילת
מעשר שני, ואין ראייה להכשירו להזאה. מתרצת הגמרא: אמר
למבילה קאמרין – וכי באנו ללמוד ערל מטבול יום להחירו
באכילת פרה, שתפרוך שאין ללמוד ערל מטבול יום, שכן ערל
אסור באכילת מעשר שני ולכן אסור באכילת פרה. אמר לנגיעה
קאמרין – הלא בקשנו ללמוד ערל מטבול יום להחירו בנגיעה

1 (במדבר יט ט) 'וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפֶר הַפָּרָה', ואחר כך נאמר
 2 (שם יט יז) 'וְלָקַח לְטָמֵא מֵעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִיָּם חַיִּים
 3 אֶל כָּלִי'. בפסוק הראשון בענין אסיפת האפר, מבואר שחרש
 4 שוטה וקטן פסולים, ואשה וזר כשרים. אבל בפסוק השני בענין
 5 קידוש האפר, נאמר 'ולקחו' ולא נאמר מי הם הלוקחים, ויש
 6 לפרש שהפסוק השני עוסק באותם שנזכרו בפסוק הראשון, ולכן,
 7 הֵנָּה דִּפְסוּלֵי בְּאִסְיָפָה, חרש שוטה וקטן, פְּסוּלִין בְּקִידוּשׁ, וְהֵנָּה
 8 דְּבִשְׂרִין בְּאִסְיָפָה, זר ואשה, בְּשָׂרִים בְּקִידוּשׁ.
 9 הגמרא מבארת את טעמו של רבי יהודה: וְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר לָךְ, אִם
 10 בֶּן שֶׁהַכֹּשֵׁרִים לֹא־סִיפָה כֹּשֵׁרִים לְקִידוּשׁ, נִימָא קָרָא 'וְלָקַח' בלשון
 11 יחיד, כפי שנאמר למעלה 'ואסף', מֵאֵי 'וְלָקַח' לשון רבים, ללמד
 12 דְּאִפִּילוּ הֵנָּה דִּפְסוּלִין הָתָם לֹא־סִיפָה, כגון קטן, בְּשָׂרִים הָבֵא לְקִידוּשׁ.
 13 שואלת הגמרא: אֵי הָכִי אִשָּׁה נָמִי תהא כשירה לקידוש. משיבה

14 הגמרא: נאמר בפסוק 'ונתן עליו מים', ויש לדרוש 'ונתן' וְלֹא
 15 וְנָתַנָּה, ללמד שאין האשה כשירה לקידוש.
 16 שואלת הגמרא: וְרַבָּנָן הסוברים שהכשרים לאסיפה כשרים
 17 לקידוש, מדוע נכתב 'ולקחו' בלשון רבים. משיבה הגמרא: אֵי
 18 בְּתִיב 'וְלָקַח' לְטָמֵא מֵעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִיָּם, הִוָּה
 19 אֲמִינָא שְׂקִיל חַד וְיִהְיֶה חַד – הייתי סבור לומר שהלוקח את האפר
 20 הוא זה שצריך ליתנו על המים. כְּתִיב רַחֲמָנָא 'וְלָקַח' וְנָתַן, ללמד
 21 שהלקיחה יכולה להיעשות בשנים והנתינה באחד, הרי שאין
 22 קפידא שכל העבודות ייעשו על ידי אותו אדם. וְאֵי כְּתִיב רַחֲמָנָא
 23 'וְלָקַח' וְנָתַנּוּ, הִוָּה אֲמִינָא דְּשְׂקִילֵי תְּרִי וְיִהְיֶה תְּרִי – היינו סבורים
 24 לומר ששנים לוקחים האפר ואותם השנים נותנים אותו על המים,
 25 כְּתִיב רַחֲמָנָא 'וְלָקַח' וְנָתַן, דְּאִפִּילוּ שְׂקִילֵי תְּרִי וְיִהְיֶה חַד – שנים
 26 לוקחים את האפר ואחד נותן את המים.